

**MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
KÁROLY RÓBERT CAMPUS
GAZDÁLKODÁSI ÉS MENEDZSMENT ALAPSZAK**

A MUNKAERŐ-MOBILITÁS VIZSGÁLATA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ INGÁZÁSRA

Konzulens:
Dr. Herneczky Andrea
főiskolai docens

Készítette:
Dankó Krisztina
Gazdálkodási és menedzsment szak

**GYÖNGYÖS
2023.**

Kivonat

A kutatási téma megválasztásánál fontos szempontnak tartottam, hogy olyan témáról írjak, ami napjainkban is egy aktuális téma és amely sok munkavállalót érint hazánkban is. Természetesen személyes vonzata is van a témaválasztásomnak. Én is egy vagyok azon munkavállalók közül, akiknek a lakóhelye és a munkahelye eltérő településen található, emiatt én is az ingázók csoportjába tartozom. A hibrid munkavégzésnek köszönhetően, abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy csak hetente egy-két alkalommal kell bejárnom a munkahelyre és a hét többi napján otthonról – home office-ből – dolgozom. Kisgyermekes anyaként ez nagy segítség, mivel a lakóhely és a munkahely távolsága 35-40 kilométer, ami az utazási időt tekintve sem kevés időben. Érdekelt a téma mögöttes háttere, az, hogy más munkavállalók hogyan élik meg az ingázást, egyáltalán miért ingázunk ennyit és hogyan lehetne ezen változtatni. Így esett a témaválasztásom a munkaerő-mobilitás vizsgálatára, különös tekintettel az ingázásra.

A téma igen időszerű és hasznos elemekkel foglalkozik. A téma elkészítésének feltérképezését a hazai szakirodalom kutatásával kezdtem. Céлом az volt, hogy az általam feltett kérdésekre több aspektusból is választ kapjak. Az általam szerkesztett kérdőív eredményeit a szakirodalomban foglaltakkal vettem össze és ezek alapján dolgoztam fel az adott témát. A szakirodalomból leszárt következtetések jó keretet biztosítottak a téma kidolgozásához. A téma feldolgozása előtt öt különböző hipotézist fogalmaztam meg, amelyek igazolását és elvetését vártam. Az irodalmi áttekintés során először a munkaerő-mobilitást a hazai viszonylatokban vizsgáltam, ahol főként az ingázás témakörre helyeztem a hangsúlyt. Az elméletet különböző statisztikai adatokkal (KSH) is igyekeztem kiegészíteni, alátámasztani. A hazai áttekintés után kitértem a nemzetközi viszonylatokra is. Főként a külföldi munkavállalást és a külföldön dolgozó magyarok helyzetét vizsgáltam. A kutatásom módszertana egy általam összeállított online kérdőív volt. A kérdőívet a közösségi oldalamon tettem közzé és elsődlegesen az ismerőseim között küldtem szét, így a minta nem tekinthető reprezentatívnak. A kérdőív 27 kérdésből állt, amelyből 21 kérdés feleletválasztós, zárt kérdés, 5 skálás zárt kérdés és az utolsó pedig egy nyitott kérdés volt. A kérdőív néhány demográfiai adattal kezdődött (életkor, nem, lakhely, iskolai végzettség, gyermekek száma) Ezt követően a lakóhely-munkahely kapcsolatát kezdtem el vizsgálni. Arra voltam kíváncsi, hogy a munkavállalók ingáznak-e és ha igen, akkor miért vállalják ezt be és milyen gyakorisággal, milyen távolságokban és milyen módon teszik azt. Majd a munkahellyel kapcsolatban kérdeztem a kitöltőket, ahol arra voltam kíváncsi, hogy

mely tényezők és milyen mértékben befolyásolják őket a munkahelyválasztás kapcsán. A kérdőív végén pedig arra adtam lehetőséget, hogy ötleteljenek arról, hogy mivel lehetne a munkaerő-mobilitást serkenteni/ösztönözni hazánkban.

Az eredmények és értékelésük fejezetben a kérdőívem eredményeit a korábban olvasott szakirodalommal összefűzve értékeltem. A szöveges értékelést, ahol lehetett ábrákon keresztül mutattam be. Ezek után a következtetések és javaslatok részben folytattam a kapott eredmények összegzése alapján az összevetéseket és javaslatlételt.

Öt hipotézisem volt a dolgozat megírása előtt, amelyek az ingázással kapcsolatban a korösszetétellel, a nemekkel és az ingázási szokásokkal kapcsolatosak voltak. Ezek kiértékelését is ebben a fejezetben írtam le, a szöveges értékelések után.

Nem csak a szakirodalom szerint, de a megkérdezettek válaszai alapján is az látszik, hogy ma Magyarországon a rendszerváltás óta jelentősen növekedett a mobilitási hajlandóság (ingázás, költözés) a munkavállalók körében. A férfiak és a nők közötti ingázásokban nem látható eltérés jelen kutatás szerint, sőt a nők egyre jobban felzárkóztak a férfiakhoz az ingázási időben és a megtett távolságban egyaránt, csökkent a különbség a két nem között. A gyermekkel rendelkező munkavállalóknál ez annyiban módosul, hogy az anyák, a család és a munkahely összeegyeztethetősége, illetve a gyerekekkel és a háztartással kapcsolatos teendők miatt is igyekeznek a munkába járás idejét csökkenteni. A munkavállalók közül a legtöbben a napi vagy távolsági (hetente, kéthetente, ritkább gyakoriságú) ingázást választják és csak kevesen vannak azok, akik vállalva a felmerülő költségeket, a lakóhelyváltoztatás, a költözés mellett döntenek. A költözési hajlandósággal kapcsolatban az is elmondható, hogy a saját lakással bíró családok költözési hajlandósága alacsonyabb, mint a gyerektelen vagy bérelt tulajdonú lakásban élő munkavállalóké.

Amikor állást keresünk, akkor kiemelten fontos szempont és figyelembe vesszük azt is, hogy milyen távolságra van a munkahelyünk a lakóhelyünktől. Egyáltalán nem mindegy, hogy mennyi időt töltünk az utazással és mekkora anyagi ráfordítást szánunk erre. Magyarországon sok munkavállaló választja az ingázás napi vagy távolsági formáját, ahogy azt már korábban is említettem. Tehát elmondható, hogy a lakóhely földrajzi elhelyezkedése az, ami a legnagyobb hatással bír az ingázási időre. Főként a főváros és a nagyobb városok, megyeszékhelyek környékén figyelhető meg az ingázók kiemelkedően magas száma.

A kutatásban résztvevők tapasztalatai alapján és a szakirodalom szerint is, főként a fiatalok, azok, akik az ingázást inkább bevállalják, azok közül is inkább a felsőfokú képzettséggel, diplomával rendelkezők mutatnak nagyobb mobilitási hajlandóságot. Az életkor előrehaladtával azonban egyre kevésbé jellemző a munkavállalókra az ingázás. Az ingázók, a szakirodalom alapján és a kutatásban résztvevők szerint is arra törekednek, hogy minél kevesebb időt töltsenek utazással, vagyis a lakóhelyük közelében, max 15 km-es távolságon belül szeretnek munkát vállalni.

A mobilitás mindig a fejletlenebb régiókból indul a fejlettebb települések irányába, tehát a főváros és a megyeszékhelyek környékén a leginkább megfigyelhető jelenség a munkaerő-mobilitás. Ennek következtében Budapest környékén munkaerő-nyereség, túlkínálat jött létre, míg a kisebb településeken, falvakban munkaerő-veszteség, munkaerőhiány keletkezett. Így lehetséges az is, hogy hazánkban egyszerre van jelen munkanélküliség és munkaerőhiány is.

A korábbi tanulmányok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetű, magas munkanélküliséggel sújtott területeken nincs bérprémium az ingázásért cserébe, tehát a magas ingázási költségek miatt nem éri meg a falvakból a városokba ingázni. Tehát elmondható, hogy Magyarországon a foglalkoztatottságot és a munkanélküliséget a földrajzi elhelyezkedés, helyi gazdasági lehetőségek jobban befolyásolják, mint az iskolázottsági szint.

Ezen különbségek kiküszöbölésére, illetve az egyenlőtlenségek csökkentésére a munkaerő-mobilitás lehetne az eszköz, megoldás, amit az államnak különböző intézkedésekkel ösztönöznie kellene. Elsődlegesen egy olyan infrastruktúra kiépítésével, amely megkönnyítené a munkavállalók számára a munkába járást, illetve amelynek segítségével az elmaradottabb térségek is be tudnának kapcsolódni a regionális versenybe, gazdasági és társadalmi szinten egyaránt. Ezenkívül a munkaerő át- és továbbképzése is megoldás lehet egy-egy olyan területen, ahol korábban a munkahely megszűnésével több munkavállaló munkanélküli lett.

A fent említett javaslatokon kívül még további megoldás: a távmunka ösztönzése, a mobilitási támogatások (lakhatási, utazási) nyújtása, illetve a kormány által támogatott intézkedések, amelyekkel a munkaerő-mobilitást serkenteni lehet és kell is hazánkban.

Dolgozatomban kiderült, hogy bár sokan választják a munkaerő-mobilitás valamelyik formáját mégis a legfőbb ok, amiért ezt teszik az az ország társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségeire vezethető vissza. A munkaerő és a munkahelyek eloszlásából adódó egyenlőtlenségek kiküszöbölésére a megoldást az egyének szintjén az ingázás és a költözés jelentheti. Emiatt

sokan döntenek úgy, hogy elhagyják a szülővárosukat és egy másik, fejlettebb infrastruktúrával rendelkező régióba költöznek vagy vállalva az esetlegesen felmerülő költségeket, az ingázási lehetőségek mellett döntenek.

A hazai munkaerő-mobilitás javulására véleményem szerint csak hosszú időtávon van lehetőség. A kedvező gazdasági intézkedések mellett még inkább arra lenne szükség, hogy meg tudjunk szabadulni ettől a „röghöz kötött” állapottól, ami már hosszú évszázadok óta jelen van a magyar társadalomban.